

Občasnik ZVKDS

Grad Šrajbarski turn

Besedilo pripravili mag. Tjaša Pristov in Anja Urbanc.

Šrajbarski turn iz zraka, foto: Gradovislovenije.si

V letošnjem letu je Oddelek za stensko slikarstvo ZVKDS Restavratorskega centra v sodelovanju z ZVKDS OE Ljubljana ter Zavodom za restavracijsko PLUS v sklopu projekta zamenjave strešne kritine na Šrajbarskem turnu, izvedel urgentne ukrepe na stenskih poslikavah. Projekt je bil v celoti finančno podprt s strani Ministrstva za kulturo Republike Slovenije.

Nadstropen štiritrakten grad z arkadnim dvoriščem in okroglimi stolpi na vogalih je v svoji zgodovini doživel nekaj predelav, vendar je v svojem jedru ohranil značilne renesančne in baročne prvine. Zaradi izjemnih arhitekturnih lastnosti, krajinske dominante, parkovne ureditve ter bivališča več zgodovinsko pomembnih oseb je bil kot celoten kompleks leta 1999 razglašen za spomenik državnega pomena.

Od izpraznitve gradu v letu 2009, ko so se za potrebe izdelave Konservatorskega načrta, izvajale številne preliminarne raziskave pa do danes, se je stanje gradu izredno poslabšalo. Na več mestih je prišlo do zamakanja v strešni konstrukciji, kar je povzročilo lokalno propadanje strešnih in stropnih konstrukcij, okužbo z lesno gobo ter aktivno propadanje varovanih arhitekturnih, stavbnih ter likovnih prvin gradu. Ker so že prve raziskave objekta pokazale, da so bili bivanjski prostori nekoč bogato okrašeni s stenskimi poslikavami, ki so danes zaradi propadanja močno ogrožene, je bila glavna naloga konservatorjev-restavratorjev, da temeljito dokumentirajo ter pred nadaljnjim propadanjem zavarujejo najbolj ogrožene likovne sestavine.

Na podlagi predhodno izdelanega programa ter ocene stanja urgentnih konservatorsko-restavratorskih posegov na stenskih poslikavah, se je v poletnih mesecih 2023 izvedlo razširjeno sondiranje vseh ogroženih prostorov. Temeljito so bile dokumentirane vse dekorativno poslikane plasti: tiste evidentirane že tekom predhodnih raziskav (ZVKDS 2009) ter vse nove najdbe. Dokumentiranje je vključevalo tudi preriš posameznih poslikav v merilu 1:1, določitev barvne sheme po barvni lestvici NCS in rekonstrukcijo dekorativne opreme posamezne

stenske ali stropne plasti. Izvedeni so bili interventni posegi lokalnega utrjevanja posameznih ogroženih fragmentov ter predpriprava za snemanje fragmentov originala, ki bi ob potrebnih gradbenih posegih utegnili biti uničeni. Glavne usmeritve za vse izvedene konservatorsko-restavratorske posege so bile zaščita originala ter njegova prezentacija in situ zaradi česar so bile mnoge najdbe tudi fizično zaščitene tako, da so bile prekrite z lesenimi oblogami.

Izvedeni konservatorsko restavratorski postopki so potrdili, da je na stenah in stropih objekta, vključno z zunanjim arkadnim hodnikom prvega nadstropja, ohranjeno večje število izjemno kvalitetnih in umetnostno zgodovinsko pomembnih poslikav, oz. poslikanih plasti, neprecenljive vrednosti, med katerimi še posebej izstopajo najstarejše ročno poslikane poslikave v bivanjskih prostorih, ročna poslikava z motivom vedute gradu in cerkve ter dveh figur v medaljonu na arkadnem hodniku južnega trakta gradu, odkriti rokopisi v okenskih špaletah, prvine, ki nam s svojo vsebino oživljajo grad, njihova nadaljnja umetnostno-zgodovinska analiza pa bo zagotovo dopolnila historično zgodbo o gradu in življenja na njem.

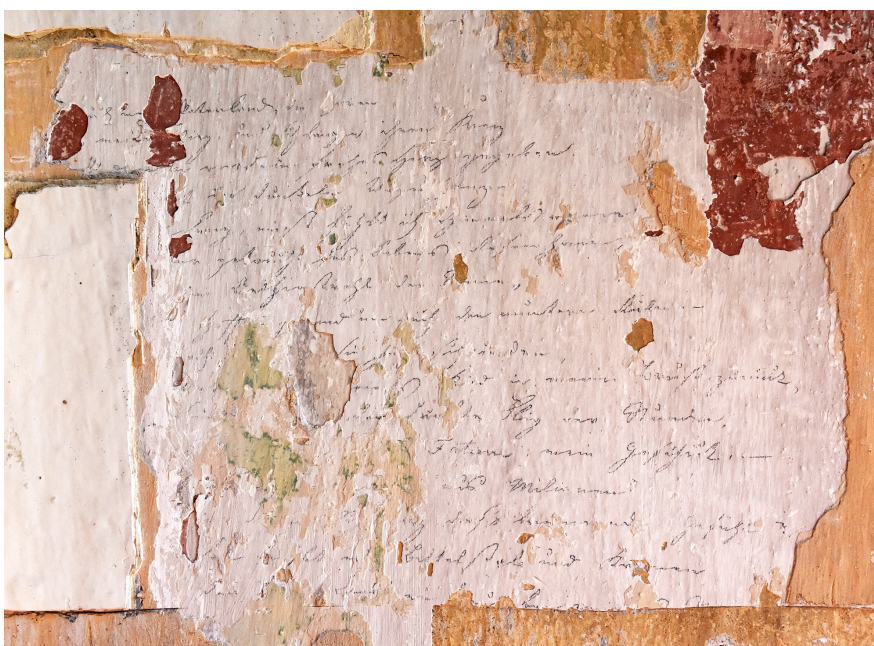
Naslikan grad z veduto v medaljonu, okenska špaleta v SV stolpu, foto: arhiv ZVKDS.

Odkrit medaljon na arkadnem hodniku z naslikanima figurama, gradom, cerkvico ter posameznimi napisi, foto: arhiv ZVKDS.

Odkrita centralna rozeta na stropnem delu v SV stolpu, foto: arhiv ZVKDS.

Odkrit rokopis med plastmi opleskov v okenski špaleti v sobi J trakta, foto: arhiv

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije

Služba za odnose z javnostmi

[Unsubscribe](#)

